

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1128017/3

בבית הדין הרבני האזורי חיפה

לפני כבוד הדיינים:

הרב יצחק אושינסקי – אב"ד, הרב דוד גרוזמן, הרב אברהם דב זרביב

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד דניאל עוז כהן)

נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד עופר בטאש)

הנדון: גירושין - חיוב גט בבעל שלא מוכן להחליט עכשיו האם הוא מסכים לגרש את אשתו

פסק דין

בפנינו תביעת גירושין של האישה שנפתחה לפני כשמונה חודשים.

ראשית נזכיר האמור בהחלטת בית הדין מיום ב' בשבט תשע"ח (22.1.18):

ובכן, בית הדין חפץ להוציא החלטה בתיק הגירושין.

שני הצדדים ימציאו סיכומים לתיק במקביל בתוך 21 יום, ובית הדין יוציא החלטתו בתביעת הגירושין.

הסיכומים לא יעלו על שלושה עמודים בגודל אות ובגופן המקובל.

לאחר קבלת החומר, בית הדין ישקול מתן החלטתו בתביעה.

ואכן הוגשו סיכומי שני הצדדים.

סיכומי התובעת

ואלו טענות התובעת האמורות בסכומיה והנוגעות לעצם התביעה:

א. הצדדים נשאו ביום 20.7.16 נישואין שניים לשניהם.

ב. להם בת אחת משותפת.

ג. הבעל עצור עד לתום ההליכים בגין מעשה מגונה ואלימות כלפי בתה של התובעת. עצור מחודש פברואר 2017.

ד. מבקשת להתגרש לאלתר.

ה. יש לחייב את הבעל לגרש בטענת מאיס עלי.

ו. מפרטת מקורות.

ז. האישה סבלה מאלימות קשה מצד בעלה.

ח. הפירוד ממושך, ויש חיוב גט מדינו של רבנו ירוחם.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- ט. הבעל אסיר. שלום בית לא רלוונטי. ואינו יכול למלא חובותיו לאשתו.
- י. אף הפירוד הממושך גורם לכך שאינו יכול לזון את אשתו. כן נפקעו כל עניני האישות מאשתו.
- יא. אילו היתה יודעת האישה שהוא ישב בכלא לא היתה נישאת לו, וזה מקח טעות.
- יב. מפרטת נימוקים הלכתיים להצדקת טענתה הנ"ל.

סיכומי הנתבע

- ואלו טענות הנתבע האמורות בסכומיו והנוגעות לעצם התביעה:
- א. הצדדים הכירו בשנת 2015. בחודש נובמבר 2015 או בסמוך לכך הגישה בת התובעת תלונה במשטרה בגין הטרדה, הנתבע הורחק מהבית לשבועיים, והתיק נסגר.
- ב. ביום 20.7.16 הצדדים נישאו.
- ג. הכנסות הנתבע היו נמוכות והדבר היה מקובל על התובעת.
- ד. יחסי הצדדים היו טובים והתובעת הרתה.
- ה. ביום 5.3.17 נעצר הנתבע ונשלח לכלא גלובע בגין חשד לתקיפה מינית. הוגש כתב אישום והנתבע ממתין למשפטו. דיון הבא קבוע לחודש יוני 2018.
- ו. הנתבע אוהב את התובעת.
- ז. התובעת לא טענה טענת מאיס עלי.
- ח. לא הוכח כי הנתבע הפעיל אלימות מילולית.
- ט. אף בקלטת גילה אהבתו כלפי התובעת, ומה שכן אמר, נאמר בהקשר כספי ובעידנא דריתחא.
- י. אף כשהוא בכלא, ניתן להתייחד שם.
- יא. הטענה למקח טעות לא רלוונטית.
- יב. מצבו הכלכלי היה ידוע לתובעת.
- יג. בשלב זה אין באפשרותו לזון, כשהוא במאסר.
- עד כאן מתוך סיכומי הצדדים.
- ובכן, טרם ניגש להכרעת הדין, נציג את מהלך התיק תוך ציטוטים מהחלטות קודמות שנתנו בתיק.

השתלשלות העניינים בתיק

ראשית נזכיר האמור בהחלטת בית הדין מיום י"ד בטבת תשע"ז (12.1.17):

בפנינו תביעת גירושין של האישה.

בפתח הדיון האב ביקש לפגוש את בתו שנולדה זה עתה (והובאה עם האם לדיון) ובית הדין איפשר לו זאת לאור הסכמת האם.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הבעל טוען שעד לסיום התיק הפלילי בו הוא מואשם, הוא לא מוכן לנהל את תיק הגירושין. כן טוען שרק בשבוע הבא הוא יפגש עם עו"ד מהסיוע המשפטי.

הצדדים פרודים תשעה חודשים.

הבעל עצור כבר שמונה חודשים, על רקע פלילי. נאשם במעשה מגונה ואלימות כלפי הבת של אשתו.

משמורת הבת

מוסיפה באת כוח האישה: יש לנו בבית הדין אף תביעת משמורת ומזונות.

האב מסכים למשמורת הבת אצל האם.

ובכן, בית הדין קובע כי משמורת הבת היא אצל האם.

מזונות הבת

באשר למזונות, טוענת באת כוח האישה: היא מקבלת מזונות לילדים מנישואין קודמים. הבעל אסיר, ויש לחייב את האב במזונות הקטינה. לבעל עבר בענין זה, הוא ישב בכלא עשר שנים בגין אונס ולא יודעת בדיוק את מהות העבירה, וזה חזר שוב. הם היו יחד כשנה. אז אירעו מעשים קשים, הבנות נמצאות במצב נפשי קשה. הצדדים לא יכולים לחיות יחד. גובה התביעה למזונות הבת הוא 2,500 ש"ח.

בית הדין בחן עם האם מה הוצאות הבת, והתברר כי מלבד תחליף חלב, טיטולים ומשחות, אין לקטנה הוצאות נוספות. האם גרה בדירת עמידר.

לאור כל האמור, בית הדין קובע כי התביעה למזונות בסך 2,500 ש"ח היא תביעה מוגזמת, ובית הדין דוחה תביעה זו במתכונתה הנוכחית על הסף.

בית הדין קובע מזונות הבת מקטני קטינים (האב אסיר) בסך 600 ש"ח לחודש בלבד.

גירושין

באשר לגירושין האישה מגיבה: אני סגורה שאני רוצה להתגרש. יש דברים שאין עליהם מחילה מה שעשו לבת שלי. לא יודעת כמה זמן יימשך ההליך שלו.

הבעל מגיב: אני מאוד אוהב את האישה והמשפחה, ישבתי רק שבע שנים במאסר ולא עשר שנים. זו האישה השלישית בחיי, ומה שקבלתי ממנה לא קבלתי מאישה קודמת. האישה מקבלת מהמוסד לביטוח לאומי 6,500 ש"ח עבור הילד החולה, וכן עוד 2,500 ש"ח עבור הילדה. היא מקבלת אף קצבת ילדים בסך 1,000 ש"ח, וכן סיוע מאנשים ב[...], כולל טיטולים ומטרנה. אף אמא שלי עוזרת לאשתי. אני אכבד כל החלטה של בית הדין באשר למזונות. אך לא הסך שהיא דרשה.

עד כאן תמצית עיקרי טענות הצדדים ההדדיות.

בהסכמת הצדדים, בית הדין שוחח בנפרד עם כל אחד מהצדדים בניסיון להגעה להסכמות, ברם לא הושגה ההסכמה המיוחלת.

הצדדים שבו לדיון. בית הדין מברר עם הבעל את כתובת אחיו ואמו. הבעל מגיב: כתובתה רחוב ק' בעיר מ' ואחי ש' במושב ע'.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לשאלת בית הדין, הבעל מצהיר כי אמנם חשד שאשתו בוגדת בו, אך התברר לו כי הבגידה היתה לפני הנישואין, עם אדם נשוי.

בית הדין מחליט לקבוע דיון נוסף.

בדיון הבא בית הדין יבחן אף את זכאות האישה לכתובתה. הכתובה בסך 100,000 ש"ח. הוצגה לבית הדין.

בית הדין מתרשם כי האישה נחושה להתגרש בכל מקרה.

לאור זאת, בית הדין יקיים דיון בתביעת הגירושין לגופה, כדי להוביל לקראת גירושין.

לאור העובדה כי בית הדין מתרשם כי תיק זה לקראת גירושין (לאור כל מה שהושמע בדיון), ולא מוצא תקווה להשבת השלום לביתם, לדיון הבא יוזמנו אף אמו של הבעל ואחיו, כדי שינסו לסייע לאישה לשכנע את הבעל לגרש את אשתו.

כן נזכיר האמור בהחלטת בית הדין מיום 21.1.18:

בפנינו תביעת גירושין של האישה.

[...]

ואכן, הופיעו כל הצדדים, ואמו ואחיו של הבעל.

כיום, האישה נחושה להתגרש. טוענת: מאז הדיון שהתקיים, אני רוצה יותר להתגרש. לא דברנו מאז. רק העדתי בהליך המשפטי בבית משפט, בהליך המשפט שלו מול הבת. ההליך נמצא בבית המשפט בשלב ההוכחות.

הבעל טוען שאינו מוכן לגרש.

בית הדין משוחח עם אמו של הבעל. והיא טוענת: אני רוצה שהם יעשו שלום בית, אך האישה רוצה להתגרש, וזו בעיה שלה.

למעשה, על כל שאלות בית הדין היא משיבה: "אני לא יודעת". "הבן שלי לא מדבר אתי על זה".

בא כוח הבעל טוען: הבעל רוצה לשקם, יש להם קטינה משותפת. הוא מתכוון לעשות כל שיידרש כדי לאחות את הקרע. הוא דוחה את הטענות בהליך הפלילי. הם היו נשואים זמן קצר, והיחסים פרחו, הוא רוצה לגדל יחדיו את הבת עם האישה. כשיצא הצדק לאור, היא תבין שנגרם לו עוול.

הבעל מגיב: אני רוצה לסיים את ההליך הפלילי, זכאי או אשם, ואז אגיע להחלטות שונות. אני יודע שאני חף מפשע ולא ביצעתי את הטענות שעלו כלפיי. ההליך אמור להסתיים בסוף חודש יוני, שלב ההוכחות, ואז יש המשך. אני עצור עד תום ההליכים. לא יודע מתי יסתיים כל התיק. אבקש שלא לקבוע לי דיונים ליום ראשון, כי מובילים אותי מגלבוע לקישון ביום חמישי, וזה אגף בלי טיולים ובלי בית כנסת.

באת כוח האישה טוענת: יש לנו קלטת, בה אומר הבעל לגרושתו, ג', כי הוא בכוונה לא ייתן גט, ויעשה לה צרות לפני שייתן לה גט.

בא כוח הבעל מתנגד להצגת הראיה. כן בגין העובדה שהחומר לא הוגש מראש לצד השני.

בית הדין מעיר כי על פי תקנות הדיון, אין צורך להציג ראיות לצד השני טרם הדיון וטרם הצגתם בבית הדין.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מוסיפה באת כוח האישה: האישה בכל מקרה לא רוצה לחזור אליו, הבנות של האישה בחרדה ממשית, ואין סיכוי שהיא תחזור אליו. אין כל סיבה לעגן את האישה. האישה לא מקבלת זכויותיה.

ואז מגיב הבעל: טוב מאוד. החופש שלי נשלל בגלל טענות כמו שלכם. אני יכול להסביר מדוע נאמרו משפטים אלו לגרושתי.

ומסביר לשאלת בית הדין: אמרתי לגרושתי שאני לא מתכוון להתגרש מהאישה, אף שגרושתי ניסתה לשכנע אותי לגרשה, ואז הייתי בסערת רגשות כי השכנה ספרה לי על בגידת האישה עם בעלה. הבגידה היתה לפני הנישואין. לאחר הנישואין היא הזמינה אותם לסעודת שבת וחשבתי שהם רק שכנים, והשכן החמיא לאשתי. זה הדליק לי נורה אדומה. לכן אמרתי לגרושתי שלא אתגרש עד שאבדוק נושא זה לעומק. יש לי זמן לבדוק ענין זה עד שאסיים את המשפט.

בית הדין מבקש לשמוע את ההקלטה. טען בא כוח הבעל כי יש לתמלל את ההקלטה ואין לקבלה כך.

בית הדין דחה את ההתנגדות, משום שראה חשיבות לקדם את התיק שמתחיל להסתמן כתיק עם פוטנציאל עיגון, ולשמוע את תגובת הבעל הספונטאנית למושמע בהקלטה.

משמיעה באת כוח האישה את ההקלטה, שם אומר הבעל לגרושתו אודות אשתו: "אני אציק לאישה, לא אחזור לבית", "אני כן אוהב אותה", "נחכה שיגמר המשפט".

הבעל מגיב: התכוונתי למקפיא החשמלי, ובקשתי שהאישה תחזיר את הציוד, והאישה לא היתה מוכנה. יש כלי עבודה שלי, שהאישה לא החזירה לי, ולכן אמרתי במילים של כעס שאני אראה לה ולא אתן לה זאת בקלי קלות, לא כדי לעשות לה רע. אמרתי שאציק לה, ואציק לה, כי אני חמום עליה, היא לא החזירה לי את הכלים והמקפיא ועוד ציוד שלי, כגון אקווריום ועוד ציוד יקר ערך. עכשיו זה לא קיים.

מגיב בא כוח הבעל: לא יודע איך ההליך הפלילי יסתיים. בקלטת, עם צד ג', הוא ציין שהוא אוהב את האישה ומתעניין בילדה, אך יכול להיות שהיתה אמירה של כעס. כך שלמדתי מהקלטת שהוא אוהב את האישה. הוא לא אמר שם שלעולם לא ייתן גט כפי שנאמר.

מוסיפה באת כוח האישה: הצהרנו בעבר אודות המזונות. ביום 28.1 תסתיים קצבת הבן החולה. נפסקו 600 ש"ח, הילדה תיכנס למעון ונבקש לחייב את האב במחצית המעון. יש רכב בשימוש האח, והוא רשום על שמה. לכן היא מקבלת פחות הבטחת הכנסה, כי רכב רשום על שמה, היא צריכה הסרת שמה על הרכב. כן יש לפסוק מזונות אישה. שידאג למימון. היא אשתו ולא מקבלת זכויותיה.

מגיב בא כוח הבעל: ענין הרכב לא במישור היחסים שבין הצדדים. עליה למצות זכויותיה בכניסה למעון. יתכן והיא פטורה מתשלום המעון במצבה, שתגיש מסמך שנדחתה בקשתה. יש לה הנחות בארנונה. יש לה קצבת ילדים. לא הוצגו מסמכים. הוא יושב בכלא ואין מקום לפסוק מזונות. באשר למזונות אישה, עליה למצות זכויותיה מהמוסד לביטוח לאומי. כרגע אין לו הכנסות ורק חובות למעלה ממיליון ש"ח. הוא שוקל הליך פש"ר. יש לו עוד ילדים שהוא חב עליהם מזונות. כן יש לה מעשי ידיה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בשלב זה, בית הדין שוחח בנפרד עם אחי הבעל, ש'. וכל שאר הצדדים שבדיון המתינו מחוץ לאולם הדיונים.

הומלץ לאח לשוחח בנפרד עם אחיו בלשכת הדיינים.

ברם, לאחר פרק זמן שב האח לאולם הדיונים והתברר כי לא הושגה התקדמות.

וכך נאמר במסגרת החלטה הנ"ל באשר להתרשמות בית הדין באשר לאי כנותו של הבעל בטענתו לשלום בית:

ובכן, בהחלטה קודמת המצוטטת מעלה נאמר:

לאור העובדה כי בית הדין מתרשם כי תיק זה לקראת גירושין (לאור כל מה שהושמע בדיון), ולא מוצא תקווה להשבת השלום לביתם [...].

ובית הדין עדיין מתרשם כנ"ל, ואף ביתר עוז.

משכך, לאחר מכן, ובהסכמת הצדדים, בית הדין שוחח (דיין יחיד) עם הבעל ובא כוחו לבדם, בניסיון לשכנעו לגרש את האישה. בית הדין הבהיר לבעל את משמעות חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין).

לאחר מכן שבו כל הצדדים לדיון.

האישה טוענת: בעל שאוהב, לא מכריח אישה להישאר איתו. אני מואסת בו וזה אונס לכל דבר. הבנות חוו דברים קשים איתו, וכל החיים איתו היו שקר אחד גדול. הוא שיקר אותי מתחילה, והנישואין באו במרמה. אני לא רוצה להישאר עגונה.

עד כאן תמצית טענות הצדדים בדיון.

ובכן, התרשמות בית הדין כבר אמורה לעיל.

ככלל, בית הדין מתרשם כי הבעל לא באמת חפץ באשתו.

ונפרט:

א. הבעל חפץ לבדוק את החשדות שלו בדבר בגידת אשתו מלפני הנישואין "לעומק", כדבריו. אלו לא דיבורי המושמעים מבעל החפץ באשתו.

ב. לבעל טענות קשות על תמיכת אשתו בגרסת בתה אודות המעשים בבית, המיוחסים לו, שעל כך הוא נדון בבית משפט. משכך, לא נצפה שהוא באמת אוהב את אשתו.

ג. לבעל טענות קשות כלפי אשתו כי היא לקחה לו את החפצים ומסרה אותם לאחרים (מקפיא, כלי עבודה, ציוד אקווריום).

ד. הבעל אינו רוצה לשלם לאשתו מזונות אישה.

ה. הבעל טוען לעבר האישה הטוענת לזכויותיה: "החופש שלי נשלל בגלל טענות כמו שלכם", וכוונתו לשלילת חירותו בגללה. כך שלא נצפה שהוא אכן רוצה את אשתו.

ו. הבעל מבקש שהאישה תעביר את המקפיא לאמו, ולא מוכן להשאירו אצלה.

ז. הבעל טוען ביחס לאשתו (בהקלטה): "אני אציק לאישה, לא אחזור לבית", וכשנשאל על כך הוא מגיב: "אמרתי שאציק לה, ואציק לה, כי אני חמום

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עליה", כך שלא נראה כי הוא ממש אוהב את אשתו, כשמצהיר בעליל שהוא רוצה להציק לה.

בעיני בית הדין מתקבל הרושם כי הבעל אינו חפץ בשלום בית, ויתכן שחפץ בנקמה באשתו בגין האישומים המיוחסים לו בפגיעה בבתה.

אף עמדת הבעל המוצהרת כי הוא יגבש דעתו בשאלת הגירושין רק בתום ההליך המשפטי הפלילי כנגדו, ובד בבד עם כך מצהיר כי מדובר בהליך ארוך (נראה שמדובר בהליך שיארך לפחות שנה), נוטה לכוון הנ"ל.

ובכן, בית הדין חפץ להוציא החלטה בתיק הגירושין.

שני הצדדים ימציאו סיכומים לתיק במקביל בתוך 21 יום, ובית הדין יוציא החלטתו בתביעת הגירושין.

הסיכומים לא יעלו על שלושה עמודים בגודל אות ובגופן המקובל.

לאחר קבלת החומר, בית הדין ישקול מתן החלטתו בתביעה.

עד כאן הובאו ציטוטים מתוך החלטות קודמות בתיק.

ועתה נעבור להכרעת הדין.

דיון והכרעה

הבעל אסיר (עצור) עד תום ההליכים כנגדו. מעצרו כבר נמשך כשנה, ועלול להתארך עוד זמן, כפי האמור בהחלטת בית הדין האחרונה:

אף עמדת הבעל המוצהרת כי הוא יגבש דעתו בשאלת הגירושין רק בתום ההליך המשפטי הפלילי כנגדו, ובד בבד עם כך מצהיר כי מדובר בהליך ארוך (נראה שמדובר בהליך שיארך לפחות שנה), נוטה לכוון הנ"ל.

שלום בית – האם יש בסיס לכך והאם הבעל רוצה בכך

בהחלטת בית הדין הראשונה המצוטטת מעלה נאמר:

לאור העובדה כי בית הדין מתרשם כי תיק זה לקראת גירושין (לאור כל מה שהושמע בדיון), ולא מוצא תקווה להשבת השלום לביתם [...].

ובהחלטת בית הדין השניה, ישנה התייחסות באשר לכנות טענות הבעל בדרישתו לשלום בית, וכך נאמר שם:

ובית הדין עדיין מתרשם כנ"ל, ואף ביתר עוז.

משכך, לאחר מכן, ובהסכמת הצדדים, בית הדין שוחח (דיין יחיד) עם הבעל ובא כוחו לבדם, בניסיון לשכנעו לגרש את האישה. בית הדין הבהיר לבעל את משמעות חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין).

לאחר מכן שבו כל הצדדים לדיון.

האישה טוענת: בעל שאוהב, לא מכריח אישה להישאר איתו. אני מואסת בו וזה אונס לכל דבר. הבנות חוו דברים קשים איתו, וכל החיים איתו היו שקר אחד גדול. הוא שיקר אותי מתחילה, והנישואין באו במרמה. אני לא רוצה להישאר עגונה.

עד כאן תמצית טענות הצדדים בדיון.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ובכן, התרשמות בית הדין כבר אמורה לעיל.

ככלל, בית הדין מתרשם כי הבעל לא באמת חפץ באשתו.

ונפרט:

א. הבעל חפץ לבדוק את החשדות שלו בדבר בגידת אשתו מלפני הנישואין "לעומק", כדבריו. אלו לא דיבורי המושמעים מבעל החפץ באשתו.

ב. לבעל טענות קשות על תמיכת אשתו בגרסת בתה אודות המעשים בבת המיוחסים לו שעל כך הוא נדון בבית משפט. משכך, לא נצפה שהוא באמת אוהב את אשתו.

ג. לבעל טענות קשות כלפי אשתו כי היא לקחה לו את החפצים ומסרה אותם לאחרים (מקפיא, כלי עבודה, ציוד אקווריום).

ד. הבעל אינו רוצה לשלם לאשתו מזונות אישה.

ה. הבעל טוען לעבר האישה הטוענת לזכויותיה: "החופש שלי נשלל בגלל טענות כמו שלכם", וכוונתו לשלילת חירותו בגללה. כך שלא נצפה שהוא אכן רוצה את אשתו.

ו. הבעל מבקש שהאישה תעביר את המקפיא לאמו, ולא מוכן להשאירו אצלה.

ז. הבעל טוען ביחס לאשתו (בהקלטה): "אני אציק לאישה, לא אחזור לבית", וכשנשאל על כך הוא מגיב: "אמרתי שאציק לה, ואציק לה, כי אני חמום עליה", כך שלא נראה כי הוא ממש אוהב את אשתו, כשמצהיר בעליל שהוא רוצה להציק לה.

בעיני בית הדין מתקבל הרושם כי הבעל אינו חפץ בשלום בית, ויתכן שחפץ בנקמה באשתו בגין האישומים המיוחסים לו בפגיעה בבתה.

אף עמדת הבעל המוצהרת כי הוא יגבש דעתו בשאלת הגירושין רק בתום ההליך המשפטי הפלילי כנגדו, ובד בבד עם כך מצהיר כי מדובר בהליך ארוך (נראה שמדובר בהליך שיאריך לפחות שנה), נוטה לכוון הנ"ל.

כך שנוכל להסיק לאור כל האמור לעיל, כי הבעל לא מעוניין באשתו, ורק חפץ לצער אותה, יתכן אף בשל התלונה לפגיעה מינית שהגישה בתה כנגדו, ואשר בגינה הוא עצור עד תום ההליכים.

עיגון אישה לחינם, אף הוא עילה לחיוב בגט, וכפי שיורחב להלן.

כאמור לעיל, הבעל מצהיר כי הוא יגבש דעתו בשאלת הגירושין רק בתום ההליך המשפטי הפלילי כנגדו ובד בבד עם כך מצהיר כי מדובר בהליך ארוך.

הבעל עציר כבר תקופה ארוכה, ומאסרו יימשך עוד תקופה עד לניהול ההליך המשפטי נגדו (הדיון הבא בבית המשפט קבוע לחודש יוני 2018), וכנגזרת מכך הוא לא זן ומפרנס את אשתו. ועיין פד"ר חלק ה' (עמוד 331) שהסיקו שיש לחייב בעל אסיר לגרש את אשתו. ועיין גם בפד"ר חלק ח' (מעמוד 124 והלאה), שם הסיקו למעשה שניתן לכוף בעל לגרש אם אינו מקיים חובתו ביחס לפרנסת אשתו וחיוב עונתה. וידועה שיטתו של בעל העונג יו"ט (סימן קס"ח) שניתן לכוף בעל אסיר בגט. ועיין עוד בפד"ר חלק ג' (עמוד 221) אודות חיוב גט לבעל אסיר. ויבוארו הדברים להלן.

ונבאר להלן יותר את העילות לחיובו של הבעל לגרש את אשתו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

למעשה בפנינו בעל העצור עד תום ההליכים, ולדבריו, לאחר שייגמר המשפט הוא מעונין לבדוק את חשדותיו כלפי אשתו האם זינתה תחתיו עם שכן מהבניין או לא, ורק לאחר מכן הוא ישקול בדעתו אם לגרש אותה או לא.

בני הזוג פרודים מחמת מעצרו כבר כעשרה חדשים, והמשפט אמור להתארך עוד פרק זמן ניכר. הדיון הבא צפוי להתקיים בחודש מאי, וזאת רק תחילת ההליך.

הבעל עצור בשל תלונה העומדת כנגדו על פגיעה מינית בבת אשתו, על כך מתנהל משפטו.

חיוב גט בבעל המעגן את אשתו

בעל המעגן את אשתו ללא שום תכלית ומטרה, נראה שיש לחייבו לגט.

במסכת כתובות מובאים כל המקרים שבהם חז"ל כתבו שאפשר לכוף את הבעל לגט: מוכה שחין בעל פוליפוס בורסקי וכו'. וידועה שיטת הרא"ש כי רק אלו השנויים במשנתנו יש לכופם, אך אלו שאין שנויים שם, אין אפשרות לכופם. וזה לשון הרא"ש בתשובותיו (כלל מ"ג אות ג') והובאו דבריו בשו"ע סימן קנ"ד סעיף ה') בבעל מטורף שהאישה יראה פן יהרגנה בכעסו כי כאשר מרגיזים אותו מכה והורג וזורק ובוטט ונושך:

אין לנו להוסיף על מה שמנו חז"ל בפרק המדיר לכן אין לכופו לגרש.

והובאו דבריו בבית יוסף סוף סימן קנ"ד שהביא את דברי האגודה שכתב לכפות על בעל הרועה זונות וחלק עליו וכתב דמכל מקום נראה דאין לסמוך על דברי ספר האגודה לכוף להוציא, כיון שדבריו לא נזכרו בדברי שום אחד מהפוסקים המפורסמים והסתמך על דברי הרא"ש הנ"ל.

לעומתו, הרמ"א בדרכי משה חלק על הבית יוסף וכתב באות כ"א וזה לשונו:

ואיני רואה בזה דבריו כלל דכדאי הם הגאונים לסמוך עליהם וכו' ומה שלא הוזכרו בדברי הפוסקים אפשר לומר שהיה פשוט בעיניהם וקל וחומר הוא מהאומר איני זן ואיני מפרנס.

המקור לדברי הרמ"א שאפשר לכוף על אף שלא כתוב מקרה זה במשנה, הוא בתשב"ץ בחלק ב' סימן ח' בענין בעל המצער את אשתו תמיד, דאפילו לכוף אותו להדיא יש לדון מקל וחומר דבעל פוליפוס, דהשתא מפני ריח הפה כופין מפני צער תדיר שהוא מר ממוות לא כל שכן. וסיים שם התשב"ץ וזה לשונו:

דאע"פ שיש בתשובת גדולי האחרונים שאין כופין בזה כלל, אולם אנן לאו קטלי קני באגמא אנן, ומילתא דתליא בסברא אין לדיין אלא מה שענינו רואות.

וכשיטת הרמ"א והתשב"ץ מצינו גם בירושלמי בגיטין פרק ט' הלכה ט' באומר איני זן ואיני מפרנס וכך נאמר שם:

רבי חייה בר אשי בשם איסי האומר איני זן ומפרנס כופין אותו להוציא רבי ירמיה בעא קומי רבי אמבו וכופין אמר ליה יאדיין אית ליי אם מפני ריח רע כופין לא כן שכן מפני חיי נפש.

ופירש בקרבן העדה שם:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אמר ליה ועדיין את צריך לשמוע דין זה? - פשיטא דכופין! השתא מפני ריה רע תנן כתובות פרק המדיר דכופין להוציא, מפני מזונות שהוא חיי נפש לא כל שכן דכופין?

וביאר את הדברים בשו"ת זקן אהרן סימן קמ"ט:

דהא דאין כופין אלא באותם שמנו חכמים הוא משום שחכמים שיערו שיכולה האישה לעמוד עם בעלה בשאר מקרים וכל זה כשדר עם אשתו אך כשאין דר עמה אין צורך למשנת כופין שלא אמרו חכמים תעמוד אישה בלא בעל וכו' ואין צורך שימנו אותו עם המומין כי אין היקש בין ההעדר ובין מציאות אף על פי שאינה מציאות שלימה על דרך שאמרו טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו ולהכי האומרת שאין לבעלה גבורת אנשים וכן באינו מוליד וטוענת בעינא חוטרא לידי כופין להוציא אף שאלו לא נימנו במשנה ועל זו הדרך מי שמוכתב למלכות שאינו יכול לעמוד עם אשתו כופין וכן מי שהניח אשתו עגונה באלמנות חיות ואינו זן ואינו בא עליה כופין לגרש ומעתה לא יקשה עוד לדעת הראש שכתב דאין כופין אלא השנויין במשנה והיאך כופין מוכתב למלכות מפני שאותם שאין כופין הם אותם היושבים עם האישה אלא דיש בו איזה מום וכו' אבל נסתמא בב' עיניו נחתכו ב' רגליו או ידיו דיצא מכלל אישות - כופין.

וכדברים הללו כתב גם התוס' יו"ט בהגהותיו על הטור באבן העזר סימן קנ"ד:

כיון שיש חשש עיגון, לא נאמר שאין כופין אותו אלא במה שאמרו חז"ל.

וכן כתב בשו"ת חכם צבי סימן א':

דיש לכופ או משום עיגון או משום הנך שמנו חז"ל.

מכל הני מוכח ומבואר כי יש מקור לחיוב גט בבעל המעגן את אשתו, על אף שאינו נכלל לכאורה באותם אלו שמנו חז"ל.

הטעמים לחיוב גט בבעל מעגן

בספר "אלו שכופין להוציא" רצה לתלות את מחלוקת הרא"ש והתשב"ץ אם כופין גם על אלו שלא נמנו במשנה, בטעם כיצד מועילה כפיה והלא צריך שיהיה לרצונו.

ידועה שיטת הרמב"ם בפרק ב' מהלכות גירושין הלכה כ' שביאר מדוע מועילה כפיה נגד רצונו של הבעל ובכל זאת נחשבת נתינת הגט לרצונו:

אבל מי שתקפו יצרו הרע לבטל מצוה או לעשות עבירה והוכה עד שעשה דבר שחייב לעשותו או עד שנתרחק מדבר שאסור לעשות, אין זה אנוס ממנו, אלא הוא אנוס עצמו בדעתו הרעה, לפיכך זה שאינו רוצה לגרש מאחר שהוא רוצה להיות מישאל רוצה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות ויצרו הוא שתקפו וכיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני כבר גירש לרצונו

אולם הרדב"ז בשו"ת סימן אלף רכ"ח כתב, דהטעם שכופין לגט בכל המקרים השנויים בפרק המדיר הוא, משום שחכמים הפקיעו קידושיה על ידי גט זה.

וכן כתב הרא"ש בשו"ת כלל מ"ג אות ח' שהביא את תקנות הגאונים לכופ בטוענת מאיס עלי:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ואם ראו בדורות שהיו אחר חכמי התלמוד בימי הגאונים ז"ל בשיבות של ככל שהיה צורך שעה בימיהם להסיע על דברי תורה ולעשות גדר וסייג ותקנו שיגרש האיש את אשתו בעל כורחו כשהיא אומרת לא בעינא ליה לגבראי כדי שלא תתלה עצמה בגוי ותצאנה בנות ישראל לתרבות רעה וסמכו על זה כל המקדש אדעתא דרבנן מקדש, והסכימה דעתם להפקיע הקידושין כשתמרוד האישה על בעלה - אותה תקנה לא פשטה בכל הארצות.

ואם כן לכאורה, הטעם של הפוסקים שסברו שיש לכפות רק על אלו ששנויים במשנה הוא משום, שרק על אלו חכמים הפקיעו את הקידושין ועל שאר המקרים שלא שנויים אין כח לחכמים להפקיע את הקידושין מלבד חכמי המשנה, ומה שהפקיעו הפקיעו, ומה שלא הפקיעו אין לנו כח לחדש.

ולאלו הסוברים שיש כח להפקיע גם במקרים שלא שנויים במשנה על כורחך סברו, שאין הטעם משום הפקעת הקידושין, אלא משום שאם כך על פי דין ועל פי דימוי מילתא למילתא הן על פי סברא או הלכה שכך יצא לבית הדין נעשה דין זה למצווה, ואם כן זה יהיה גם רצונו של הבעל המגרש ועל ידי כפיה ירצה גם ויגמור בדעתו לרצות כפי רצון בית הדין.

ואם כן על פי הנ"ל נראה ביחס לנידון דנן, שגם הרא"ש שהחמיר לא לכוף במי שלא נכתב במשנה לכופו, יודה שאפשר לכופו לגרש או לפחות לחייבו בגט בנידון דנן, שהרי אנן עסקינן במקרה שבו הבעל אסיר ובמעצר תקופה ארוכה ואין לעת עתה קץ למצב זה, והבעל על פי טענותיו נראה ששומר איבה לאשתו על כך שלדעתו היא אשמה במעצרו, ומלבד זאת גם אם הוא יצא ממעצרו הוא מעוניין לבחון האם היא זינתה תחתיו או לא ואז יואיל להחליט האם הוא מעוניין לגרשה, כלומר, הוא מבחינתו לא יכול לעשות למענה כלום, לא מעוניין כרגע בה או אינו יכול להיות מעוניין בה, ואף כשיוכל לרצות בה הוא מעוניין לבוא עמה חשבון ובינתיים מבחינתו שתשב ותמתין עד שיואיל לגרשה, על כגון זה נראה שאין חולק שאין כאן אלא בעל שהחליט לעגנה ולמנוע ממנה את גיטה, ובוודאי שאפשר לדון במקרה זה ק"ו מכל המקרים השנויים במשנה ולחייבו לגרש.

ובמפורש כתב הרא"ש בכלל מ"ג אות ח':

ואם דעתו לעגנה ראוי הוא שתסמוך על מנהגכם בעת הזאת לכופו ליתן גט לזמן.

מבואר בדבריו שאם דעתו לעגן את אשתו וכמקרה שלפנינו, בוודאי שלכל הפחות יש לחייבו בגט.

חייב גט לבעל שאינו כונס או פוטר

ומלבד זאת יש לנו לכאורה לחייבו לתת גט, וזאת משום שעצם דיבורו כי הוא כרגע אינו מעוניין להחליט על מתן הגט אלא רק לאחר שיצא מהכלא ולאחר שיברר את עניין חשדו בה שהיתה עם אחר, ומחמת העובדה שהוא משאיר אישה ללא כיוון אם לכנוס או לפטור.

ככמה מקומות התייחסה הגמרא לכך והכריעה, שיש לומר לו "או כנוס או פטור", ואם לא יוכל לכנוס, יש לחייבו לפטור את האישה.

מובא בגמרא בכתובות ק"ט ע"א:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הפוסק מעות לחתנו ופשט לו את הרגל תשב עד שתלבין ראשה, אדמון
אומר יכולה היא שתאמר אילו אני פסקתי לעצמי - אשב עד שתלבין ראשי,
עכשיו שאבא פסק מה אני יכולה לעשות? - או כנוס או פטור! אמר רבן
גמליאל רואה אני את דברי אדמון.

ובגמרא שם:

אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמון, תנא, במה דברים אמורים? -
בגדולה, אבל בקטנה כופין, כופין למאן? אילימא לאב, איפכא מיבעי ליה,
אלא אמר רבא כופין לבעל ליתן גט.

וכן מובא במשנה ביבמות ל"ט ע"א:

מצוה בגדול לייבם אל רצה הולכין על כל האחין לא רצו חוזרין אצל גדול
ואומרים לו עליך מצוה או חלוץ או ייבם.

ועל כך אומרת הגמרא:

אמאי חוזרים אצל הגדול למיכפייה.

מבואר בגמרא שאם אין נכונות או יכולת, כופין את הגדול לחלוץ ולפטור את זקוקתו.

אמנם יש סוגיה ממנה עולה לכאורה מסקנה הפוכה. בגמרא בכתובות ס"ד ע"א מובא:

אמר רב טובי בר קיסנא אמר שמואל כותבין אגרת מרד על ארוסה ואין
כותבין אגרת מרד על שומרת יבם וכו' מיתבי אחת לי ארוסה ונשואה וכו'
ואפילו שומרת יבם? לא קשיא כאן שתבע הוא כאן שתבעה היא וכו' מאי
שנא שומרת יבם דלא דאמרינן זיל לא מפקדת ארוסא נמי וכו' אלא בבאה
בטענה דאמרה בעינא חוטרא לידא.

מבואר בגמרא, שרק אם היא טוענת טענה, כותבין איגרת מרד נגדו להוסיף לה על כתובתה,
ומשמע שללא טענה לא פועלים נגדו, וזה לכאורה כנגד הסוגיות שלעיל שמבואר בהם שכופין
אותו לפטור או לכנוס, וכך הקשו התוס' שם:

ואין להקשות אם כן מאי פריך שומרת יבם נמי בבאה מחמת טענה מאי
איריא בבאה בטענה אפילו אינה באה נמי תקשי ליה מדתנן בהחולץ (יבמות
ל"ט) חוזרין אצל גדול ואומרים לו עליך המצוה או כנוס או פטור וקאמר
בגמרא דחוזרין אצל גדול למיכפייה אלמא בתבעה היא נמי כפינן ליה אפילו
אינה באה מחמת טענה, דאיכא למימר דכפינן ליה אין נזקין לכתוב עליו
אגרת מרד להוסיף על כתובתה, אי נמי משום דהיא גופא איכא לפרושי
בבאה מחמת טענה.

הרי שאם לא באה מחמת טענה, לתירוץ הראשון בתוס' כופין אותו לגרשה, שכל הטענה
הוא רק לענין אם מוסיפים לה על כתובתה אך לא לעצם הכפייה, ולתירוץ השני אין כופין
לגרשה. ואם כן לתירוץ השני, הסוגיה בכתובות בדף ק"ט אינה מסתדרת עם הסוגיה הזו.

אך רוב הראשונים אחזו כדעת התוס' בתירוץ הראשון, וזה לשון הריטב"א בשיטה מקובצת
כתובות ס"ד ע"א:

ואחרים תירצו והוא הנכון דלא אמרינן טענה דזיל לא מפקדת אלא
כשתובעת יבום והוא אינו רוצה, ותובעת לכתוב עליו אגרת מרד, משום הא
לא דיינין ליה במורד לקנסו בממון, כיון דלא מפקדה אפריה ורביה, אבל
ודאי כופין אותו לכנוס או לפטור כשאפשר בשתייהן או כופין אותו לחלוץ
בשאינו ראוי לכנוס שלא תהא אלמנות חיות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מפורש בריטב"א שבמקום שאינו יכול לכנוס, והאפשרות הנשארת היא שהאישה תהיה 'אלמנה חיה' היינו כאלמנה למרות שבעלה חי, בוודאי שכופין אותו לפוטרה אם בחליצה אם בגט.

ומלבד זאת כתב הריטב"א הובאו דבריו בשיטה מקובצת בכתובות נ"ז ע"א בענין הגיע זמן ולא נישאו אוכלות משלו:

ומסתברא שאינה יושבת כן על כרחו ויכולה לכופו שיכנוס או יפטור.

וכן כתב הפני יהושע למסקנת הסוגיה ס"ד ע"א:

דלמסקנא לא קאי נמי האי שקלא וטריה דהכא, ואין הכי נמי דבין ארוסה ובין שומרת יבם היכי שאינו רוצה לא לכנוס ולא לפטור אלא לעגנה, אין הכי נמי דכופין, שאין רשאי לעגנה.

אמנם הרמ"א באבן העזר סימן קס"ה הצריך שתבוא בטענה, הא לאו הכי אין לכופו, אך כבר חלקו עליו הראשונים והאחרונים, ואף החזון איש באבן העזר סימן ק"ח ס"ק י"א הכריע שאין צריך טענה.

חיוב גט לבעל אסיר

בנוסף לאמור, מדובר בבעל אסיר שאין קצבה כרגע למאסרו, ואף הוא לא נותן קצבה מתי יגרשה, אלא הכל לפי רצונו ומחשבתו, לכשיסתיים משפטו ולכשישתחרר, ואז יואיל בטובו לחשוב האם לגרש את אשתו, לאחר שיבדוק את חשדותיו כנגדה, כטענתו.

רבו האחרונים שדנו בבעל אסיר אם כופין אותו לגרשה, ומוסכם על כולם כי אם הינו אסיר באשמתו בוודאי שיש לכופו לגרשה, כמבואר בפד"ר חלק ג' (עמוד 220 ואילך), שם דובר באסיר שמשתחרר בעוד שנה וחצי ולטענתו רצונו שאשתו תחכה עד שיגמרו את מאסרו ואז תשוב לחיות אתו בשלום.

לשיטת בית הדין שם, יש לדון את המקרה על פי מצב של "באשר הוא שם", וכפי שהאישה נמצאת כעת לפנינו, וכפי המצב כעת הוא מנוע מלזון אותה ושאר החיובים שיש לבעל כלפי אשתו, ועל כן הוא מחויב בלפטור אותה בגט ולדבריהם שם: "אין האישה מחויבת לסבול מכך בגלל מצבו העגום" אך הם נמקו זאת: "באשר הוא גרם לעצמו בפשעו המתועב".

וכראיה לדבר הם הביאו את הדין ודברים בין בעל אבן ישראל לבין בעל העונג יום טוב, בענין לכוף בעל לגרש את אשתו בגלל היותו מוכתב למלכות בעבודת פרך על אשמתו, ונימוקו היסודי לכופו על כך הוא בהיות שמונע ממנה כל עניני אישות בין תשמיש בין מזונות והכל בא לו על ידי פשיעתו במעשיו הרעים, וכמו כן לא עדיף מבעל פולפוס וכיוצא כיון שאין יכול להיות עמה כלל, ומה לי מחמת ריח רע או שאר סיבה, סוף סוף אינו יכול לקיים שום חיוב מענייני אישות, ולכן מסתברא דכו"ע מודים בזה שכופים בשוטים כמו בעל פולפוס אף על פי שלא פשע כלל, וכל שכן הכא.

והגאון בעל העונג יום טוב סימן קס"ח כתב וחזק את שיטת בעל אבן ישראל וכך הביאו שם מדבריו:

דבודאי מדינא הוא מאותן שכופין אותו להוציא בהיות ונגרע ממנה כל עניני אישות, כיון שהוא בשבי ועבודה קשה ואינו יכול לבוא אל ביתו כלל, ואף

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שעכשיו הוא אנוס בדבר הא לא עדיף מנולד לו ריח הפה דכופין אף על פי שהוא אנוס.

סברא זו של בעל העונג יום טוב נכונה לכאורה גם למי שלא באשמתו הוא כלוא, ובאנוס הוא מנוע מלקיים את כל חיובי הבעל לאשתו, שגם אפשר לחייבו לגרש.

וברור שאם היתה קצבה לשיבתו בבית הסוהר, ייתכן שהיה אפשר לדמות זאת למי שיש קצבה לרפואתו שיש להמתין לדעת הבית שמואל והחלקת מחוקק בסימן ע"ו (על דברי השו"ע בסעיף י"א):

בשלטי הגיבורים כתב אם הוא חולי הראוי לרפואה צריכה להמתין עד שיתרפה, ואין דינו כמורד משתשמיש כיון שאינו עושה מחמת שנאה.

על אף שאפשר לדמות זאת לאסיר בבית הסוהר, אך לא מיבעיא לדעת הרמב"ם והשו"ע שלא חילקו בין אם יש תרופה וקצבה לבין אם אין, וממילא לדעתם כל מי שמונע תשמיש יותר משהיה חדשים, אם אינה מוחלת, הדין הוא שיוציא, אלא אף לדעת הבית שמואל והחלקת מחוקק שדומה אסיר למי שיש לו רפואה למכתו שיש להמתין, אך כל זה כאשר המניעה אינה מחמת שנאה, אך במקרה דנן שנראה לבית הדין שהוא במצב של שנאה כלפיה, וכמפורט בהחלטות האמורות לעיל, ועל פי התרשמות בית הדין האמורה מעלה שהבעל רוצה להתנקם באשתו, גם הבית שמואל והחלקת מחוקק יודו שיש לחייבו בגט.

וכך מבואר בפד"ר חלק ה' (עמוד 331 בפני כב' הדיינים הגאונים: בצלאל זולטי, שאול ישראלי, עובדיה יוסף זצ"ל) בענין בעל אסיר, שאין לחייבו גט על אף שהוא שפוט לארבע שנות מאסר, ודנו אותו לכאורה כדין המורד מעונה, ושם מדובר אף שהוא זה שגרם לעצמו שישב בית הסוהר על פי מעשיו שלכאורה היה מקום לחייבו, אך סברו על פי החלקת מחוקק והבית שמואל הנ"ל, שכל עוד אינו מונע ממנה כל ענייני התשמיש מחמת שנאתה אליה, הרי הוא כחולי הראוי לרפואה שצריכה להמתין עד שיתרפא.

ואף הם הביאו את דעת הרמב"ם והשו"ע שלא חילקו אם הוא חולי הראוי לרפואה או לא, אך הם חילקו על פי בעל הכנה"ג אבן העזר סימן ע"ו בהגהות הטור ס"ק י"ח שכתב:

ואפשר דלא פליג עם הרמב"ם דריא"ז מדבר בחולי שיש קצבה לרפואתו והרמב"ם מיירי ברפואה שאין קצבה לרפואתו.

ועל פי זה קבעו:

והיינו כשיש קצבה לרפואתו לכל הדעות היא צריכה להמתין ואין דינו כמורד, ולפי זה בנדון דידן שיש קצבה לשבתו בבית הסוהר אם כן אין דינו כמורד.

אולם במקרה דנן, כאשר אין קצבה למאסרו, הוא עצור עד תום ההליכים ומשפטו עוד רחוק מלהסתיים, ואף מצהיר הבעל כי לאחר שישתחרר הוא מעונין לבדוק האם אשתו זינתה תחתיו או לא, ורק אז הוא יחליט אם לתת לה גט או לא, לכאורה לדעת כולם אפשר לחייבו בגט. לא מיבעיא לדעת הרמב"ם והשו"ע שלא חילקו, ובכל מניעת עונה של יותר משהיה חדשים יש לחייבו, ואף לדעת הכנה"ג בדעת הרמב"ם אפשר לחייבו שהרי אין קצבה למאסרו ולמתן החלטתו אימתי יואיל בטובו לרצותה, ואף לדעת הבית שמואל אין מניעה לחייבו, שהרי הוא במצב של שנאה כלפיה, שעל אף שאיננו יודעים כיצד יסתיים דינו שהרי עוד אין החלטה בעניינו, אך ניכר שהוא לא חפץ באשתו, כמתואר מעלה, ואין להמתין עד תום מעצרו, והרי הוא מונע ממנה כל ענייני התשמיש.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מסקנה

א. הבעל חייב לגרש את אשתו.

ב. המזכירות תפתח תיק לסידור גט.

ג. בית הדין קובע מועד לסידור הגט ליום ראשון ב' בניסן תשע"ח (18.3.18) בשעה 9.00 בבוקר. הבעל יוזמן בזימון לאסיר.

ד. במידה והבעל יסרב לגרש במועד הראשון שייקבע, האישה תהיה רשאית לפתוח תיק להטלת צווי הגבלה על הבעל בהתאם לחוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין) התשנ"ה - 1995.

ניתן לפרסום לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום כ"ד באדר התשע"ח (11/03/2018).

הרב יצחק אושינסקי – אב"ד, הרב דוד גרוזמן, הרב אברהם דב זרביב